

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 23 februari 1926 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av följande av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

1:o) Under punkt 8 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till byggnadsarbeten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 235,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 30—35.

I propositionen nr 85 till 1921 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till uppförande å Experimentalfältet för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet av dels en ny institutionsbyggnad för husdjurs- och mejeriavdelningen, dels en ny institutionsbyggnad för kemiska och bakteriologiska avdelningarna och dels en försöksladugård, varjämte Kungl. Maj:t föreslog utförande av vissa ändringsarbeten i den gamla institutionsbyggnaden och i jordbruksavdelningens institutionsbyggnad. Kostnaderna för dessa arbeten, vilka ansågos bära utföras under en period av tre år, beräknades uppgå till 1,550,000 kronor, och föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för ändamålet för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

I utlåtande nr 65 hemställde jordbruksutskottet, att riksdagen ville på det sätt bifalla berörda framställning, att riksdagen måtte till utförande av dels en ny institutionsbyggnad för husdjurs- och mejeriavdelningen och dels en försöksladugård samt för vissa ändringsarbeten i den gamla institutionsbyggnaden och i jordbruksavdelningens institutionsbyggnad anvisa å extra stat för år 1922 ett reservationsanslag av 400,000 kronor. Fyra ledamöter i utskottet ansågo emellertid, att utskottet bort hemställa, att propositionen icke måtte av riksdagen bifallas, samt att utskottet därvid bort uttala, att utskottet vore förvissat om att, så snart sådan förändring i det statsfinansiella läget inträtt, att de skäl, som föranlett utskottet att avstyrka propositionen, icke längre kunde anses vara för handen, Kungl. Maj:t skulle efter

Byggnadsarbeten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

(extra anslag.)

[8.]

förnyad allsidig utredning med hänsyn till då förhandenvarande förhållanden förelägga riksdagen förnyad framställning i ämnet.

I skrivelsen nr 9/1921, punkt 6, anmälde riksdagen — efter företagen gemensam omröstning i frågan — att Kungl. Maj:ts i propositionen gjorda framställning icke vunnit riksdagens bifall.

Av det under förevarande punkt begärda anslaget äro 199,000 kronor avsedda att genom en tillbyggnad till den nuvarande stora institutionsbyggnaden på ett bestående sätt tillgodose de kemiska och bakteriologiska avdelningarnas behov av ökade utrymmen. Härigenom skulle ock — med hänsyn därtill att anstaltens avdelning för husdjurskötsel och mejerihantering dels genom nu föreslagna tillbyggnad skulle få sitt lokalutrymme ökat och dels underavdelningen för mejerihantering fortfarande skulle hava tillgång till förhyrda lokaler hos lantmännens mjölkförsäljningsförening (Mjolkcentralen) — det egentliga lokalbehovet för anstalten överhuvudtaget bliva fyllt för en icke alltför kort tid framåt.

För återstoden eller 36,500 kronor skulle dels utföras reparation av en till bostad åt föreståndaren för lantbruksbotaniska avdelningen avsedd villabyggnad, dels ock i samma byggnad inledas värmeledning, ävensom inredas en ytterligare bostad, avsedd för en assistent.

Utskottet.

Att lokalförhållandena vid centralanstalten äro i hög grad otillfredsställande har, såsom departementschefen framhållit, redan utförligt belysts i samband med den för 1921 års riksdag framlagda byggnadsplanen. Det nu framställda byggnadsförslaget synes utskottet innefatta en ur såväl praktisk som ekonomisk synpunkt lycklig lösning av försöksanstaltens lokalfråga. Mot kostnadernas beräkning har utskottet intet att erinra.

Om behovet av en genomgripande reparation av berörda bostadsvilla har utskottet övertygat sig genom besök på platsen liksom ock om lämpligheten av de i samband därmed föreslagna anordningarna. I det för ändamålet beräknade anslaget, vilket visserligen i och för sig synes betydande, har utskottet, i betraktande av omfattningen och arten av de arbeten, som därmed avses att utföras, icke ansett sig böra ifrågasätta någon nedsättning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till byggnadsarbeten vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 235,500 kronor.

2:o) Under punkt 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anskaffande av instrument m. m. för laboratoriet vid centralanstaltens försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbrukskemi bevilja ett anslag av 30,000 kronor och därav anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Anskaffande av instrument m. m. för laboratoriet vid centralanstaltens försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbrukskemi.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 36—38.

Departementschefen har anfört följande.

»Av utredningen framgår, att instrumentuppsättningen vid centralanstaltens kemiska avdelning är synnerligen bristfällig, vilket icke kan vara ägnat att förvåna, då någon väsentligare komplettering eller förnyelse av densamma icke ägt rum, sedan det kemiska laboratoriet på 1880-talet nyuppsattes. Detta missförhållande synes mig desto mera betänkligt som en tidsenlig laboratorieutrustning självfallet utgör en huvudförutsättning för ett gott arbetsresultat å här ifrågavarande avdelning. Jag finner det därför angeläget, att åtgärder med det snaraste vidtagas för en nödig modernisering av laboratoriet. I överensstämmelse med anstaltsstyrelsens av statskontoret tillstyrkta hemställan anser jag mig därför böra förorda, att ett anslag av 30,000 kronor nu utverkas av riksdagen till anskaffning av instrument och utrustning till ifrågavarande laboratorium. Då emellertid, efter vad jag förvissat mig om, cirka en tredjedel av detta belopp gäller inköp av instrument m. m. avsedda att uppställas i de nya lokaler, som efter tillkomsten av den tillbyggnad till institutionsbyggnaden, varom jag i föregående punkt gjort framställning, komma att stå till kemiska avdelningens förfogande, torde allenast 20,000 kronor behöva anvisas för budgetåret 1926—1927.»

(extra anslag.) [9.]

På av departementschefen anförda skäl anser sig utskottet böra tillstyrka förevarande framställning och hemställer därför,

Utskottet.

att riksdagen må till anskaffande av instrument m. m. för laboratoriet vid centralanstaltens försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbrukskemi bevilja ett anslag av 30,000 kronor och därav anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

3:o) Under punkt 16 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels till diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 8,500 kronor, dels ock medgiva, att av under budgetåren 1924—1925 och 1925—1926 uppkommen vinst å rörelsen vid Alnarps egendom må användas ett belopp av högst 34,000 kronor till omändring av den elektriska anläggningen vid Alnarp.

Diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp.

(extra anslag.) [16.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 46—49.

Det för diverse behov vid institutet nu beräknade anslaget är 500 kronor lägre än det för innevarande budgetår anvisade.

Den ifrågasatta omändringen av den elektriska anläggningen vid Alnarp har motiverats med dels att den nuvarande anläggningen är i behov av en omfattande utvidgning och modernisering, dels att transformatorstationens jämförelsevis centrala läge och ledningarnas framdragning över djurstallar och andra byggnader icke kunde anses tillfredsställa nutida fordringar på driftssäkerhet, dels ock att efter omändringens vidtagande kostnaderna för underhållet av den elektriska anläggningen förväntades bliva avsevärt lägre än nu.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot förevarande framställning, hemställer,

att riksdagen må

a) till diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 8,500 kronor,

b) medgiva, att av under budgetåren 1924—1925 och 1925—1926 uppkommen vinst å rörelsen vid Alnarps egendom må användas ett belopp av högst 34,000 kronor till omändring av den elektriska anläggningen vid Alnarp.

Utbildningskurser för kontroll-assistenter. 4:o) Under punkt 22 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

(extra anslag.) Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1926—1927 har beräknats till enahanda belopp som för innevarande budgetår eller 14,000 kronor. Någon reservation till den 1 juli 1926 har icke ansetts vara att påräkna.

[22.]

Utskottet. Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot förevarande framställning, hemställer,

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare. 5:o) Under punkt 23 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 27,000 kronor. (Nionde huvudtiteln sid. 62.)

(extra anslag.) I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 63 i första kammaren av herr *Gustafsson, Karl, m. fl.* och nr 71 i andra kammaren av herr *Olsson* i Ramsta *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen under nionde huvudtiteln, punkt 23, ville besluta att till

[23.]

Motioner.

anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare i enlighet med av lantbruksstyrelsen uttalade önskemål anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

För kurserna gäller reglementet den 28 september 1917 (nr 636) med däri genom kungörelsen den 27 juni 1919 (nr 495) gjord ändring.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut sistnämnda dag utgår den gottgörelse av statsmedel, som jämlikt § 2 av nämnda reglemente skall gäldas till innehavare av egendom för anordnande av praktisk utbildningskurs, med 300 kronor för ladugårdselev och 350 kronor för svinskötarelev, för hel kurs räknat. Den gottgörelse åter, som jämlikt § 13 i samma reglemente skall gäldas till läroanstalt för anordnande av teoretisk utbildningskurs, utgår enligt Kungl. Maj:ts beslut den 1 juni 1923 från och med undervisningsåret 1923—1924 för kurs om en månad 80 kronor för varje elev för bostad och kost samt 600 kronor för övriga utgifter för kursens hållande.

Riksdagen har under flera år anvisat anslag till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän samt från och med 1918 jämväl till dylika kurser för svinskötare. För vart och ett av åren 1920—1922 utgick anslaget, som har natur av reservationsanslag, med 36,000 kronor. För tiden därefter har på grund av tillgänglig reservation nytt anslag icke erfordrats i vidare mån, än att för budgetåret 1925—1926 för ändamålet anvisats 8,000 kronor.

Motionärerna hava upptagit ett av lantbruksstyrelsen framställt, i statsrådsprotokollet återgivet förslag om ifrågavarande anslags beräkning för budgetåret 1926—1927 till 32,000 kronor. Lantbruksstyrelsen har därvid framhållit, att efterfrågan på ladugårdsskötare under senare år blivit allt större och att till följd härav svårigheter mött att med nuvarande antal kunna tillgodose det ökade behovet av sådan arbetskraft. Ytterligare några praktiska och eventuellt en teoretisk utbildningskurs syntes styrelsen bliva av behovet påkallade under budgetåret 1926—1927.

Departementschefen har av statsfinansiella skäl icke ansett sig kunna biträda lantbruksstyrelsens förslag utan beräknat medelsbehovet för 1926 till samma belopp som för 1925.

Av en utskottet från lantbruksstyrelsen tillhandakommen P. M. inhämtas, att från flera håll gjorts framställning om dels att få öka det enligt gällande kontraktsbestämmelser vid varje kurs högst medgivna antalet elever, dels ock att få upprätta nya teoretiska kurser. Vidare framgår, att vid så gott som samtliga praktiska kurser antagits så många elever, som kontraktsenligt högst finge antagas, att på tre håll till och med det fastställda antalet överskridits, att lantbruksstyrelsen icke kunnat medgiva vare sig att antalet elever höjdes annat än under förutsättning, att eleverna mottagits utan ersättning av statsmedel, eller att några nya kurser upprättades, enär för ifrågavarande undervisningsverksamhet för närvarande tillgängliga medel icke försloge för

utbildande av större antal elever än det som redan kontraktsevenligt fastställts, att för den teoretiska utbildningen för närvarande vore upprättade fyra kurser samt att, då det antal elever, som nu funnes vid de praktiska kurserna, helt fyllde platserna i dessa teoretiska kurser, ej utan största svårighet plats kunde beredas för teoretisk utbildning för elever, som utan statsunderstöd bevistade de hittills anordnade praktiska kurserna, vadan anordnande av ytterligare en teoretisk kurs vore av behovet påkallad.

Utskottet.

För egen del är utskottet livligt övertygat om betydelsen för landets kreatursskötsel av att äga tillgång till dugliga ladugårdsförmän och svinskötare, för vilkas utbildande ifrågavarande kurser äro avsedda. Med hänsyn härtill och då på sätt påvisats behovet i förevarande avseende icke lär kunna fyllas inom ramen av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, anser sig utskottet — utan att underskatta de av departementschefen åberopade statsfinansiella skälen — likväl böra förorda det i motionerna föreslagna anslagsbeloppet å 32,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I: 63 och II: 71 till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor.

6:o) Under punkt 24 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor.

(Nionde huvudtiteln sid. 63 och 64.)

Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.

(extra anslag.)

[24.] I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 62 i första kammaren av herr *Frändén* och nr 131 i andra kammaren av herr *Öberg m. fl.*, har hemställts, att riksdagen under nionde huvudtiteln, punkt 24, ville besluta att till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna i enlighet med av lantbruksstyrelsen uttalade önskemål anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 6,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna har riksdagen för vart och ett av åren 1918—1922 anvisat ett anslag av 7,000 kronor. För tiden därefter har på grund av förefintlig reservation å tidigare anslag nytt anslag för ändamålet behövt anvisas allenast för budgetåret 1925—1926 med 5,000 kronor.

För ifrågavarande kurser har reglemente fastställts den 28 augusti 1917 (nr 590). Till utbildningskurs — vilken skall vara förlagd till lantbruks-, lantmanna- eller lanthushållsskola eller annan dylik anstalt och vari i regel minst 5 elever skola åtnjuta undervisning — utgår understöd av statsmedel med dels ett grundanslag å 300 kronor för varje kurs, dels ock därutöver 40 kronor för varje elev.

Motionärerna hava upptagit ett av lantbruksstyrelsen framställt, i statsrådsprotokollet återgivet förslag om ifrågavarande anslags beräknande för budgetåret 1926—1927, till 6,000 kronor. Lantbruksstyrelsen har härvid framhållit, att då kurser av ifrågavarande slag visat sig vara av stor betydelse för främjande av kreatursskötseln i Norrland, ett ökat antal dylika kurser borde anordnas under budgetåret 1926—1927.

Departementschefen har emellertid ansett sig icke kunna tillstyrka högre anslag än för det nu löpande budgetåret.

Av en utskottet från lantbruksstyrelsen tillhandakommen promemoria inhämtas, att det nuvarande anslagsbeloppet icke medgiver fullföljandet av utbildningen ens för det elevantal och de kurser, varom lantbruksstyrelsen träffat avtal, utan att styrelsen måst inhibera en del av dessa samt att, då ansökningarna till dessa kurser vore talrika, det vore tydligt, att det nuvarande anslaget ej kunde räcka till för den undervisning, som förhållandena påkallade.

Vid upplysta förhållandet och då utskottet anser ifrågavarande kurser vara till stort gagn för främjande av den norrländska kreatursskötseln, vill utskottet, såsom i motionerna föreslagits, tillstyrka ett till 6,000 kronor förhöjt anslag för ändamålet.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I: 62 och II: 131 till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 6,000 kronor.

7:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 25 föreslagit hemställer utskottet,

Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel.

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor.

(extra anslag-)
[25.]

Hingst-
depåernas och
stuteriets
verksamhet.

(ordinarie
anslag.)
[35.]

8:o) Under punkt 35 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels höja ordinarie reservationsanslaget till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, nu 185,000 kronor, med 51,000 kronor till 236,000 kronor, dels ock medgiva, att av uppkommande besparing å det belopp av 400,000 kronor av fonden för anläggning av ett statsstuteri, som enligt medgivande av 1922 års riksdag må användas för inrättande av ett statsstuteri i samband med Flyinge hingstdepå, ett belopp av 32,900 kronor må tagas i anspråk för utförande av vissa ändrings- och reparationsarbeten å chefsbostaden vid Flyinge hingstdepå och stuteri.

Beträffande utredningen i detta ärende hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 80—86.

Motion.

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 191 av herr *Pettersson* i Köping har hemställts, 1:o) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att för betjäningen vid Strömsholms hingstdepå samt Flyinge hingstdepå och stuteri fastställas ny lönereglering, varigenom denna personal i avlöningshänseende blir likställd med annan, närmast jämförlig personal inom statsförvaltningen; samt 2:o) att det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget »uppehållande av hingstdepåernas och stuteriets verksamhet» måtte höjas med 9,000 kronor för beredande av tillgång till utbetalande av sådan höjning i de kontanta avlöningsförmånerna för ifrågavarande personal, att dessa avlöningsförmåner — beklädnadsersättning icke inbegripen — komma att uppgå till samma belopp som till personalen utgick före den 1 juli 1924.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Anslagsbehovet för uppehållande av hingstdepåernas och stuteriets verksamhet under budgetåret 1925—1926 beräknades i nionde huvudtiteln till 1925 års riksdag (sid. 98) till 226,600 kronor, varav 125,800 kronor för Flyinge hingstdepå och stuteri, 70,800 kronor för Strömsholms hingstdepå och 30,000 kronor för hingst- och fölinköp. Men hänsyn till en beräknad reservation å ifrågavarande anslag vid utgången av budgetåret 1924—1925 å 50,000 kronor uppfördes anslaget för budgetåret 1925—1926 med oförändrat belopp 185,000 kronor.

Av anslaget i fråga bestrides dels avlöning till betjäningen vid depåerna och stuteriet dels ock övriga omkostnader för verksamheten, i den mån de ej täckas av inflytande inkomster.

Frågan om betjäningens avlöningsförmåner har av 1902 års löneregleringskommitté berörts i dess den 28 november 1922 avgivna förslag till lönereglering för stuteristaten (se IX H. T. 1923, sid. 74). Kommittén yttrade däri bland annat, att kommittén av införskaffade uppgifter rörande betjäningens avlöningsförhållanden icke kunnat undgå att uppmärksamma, att vissa befattningshavares löneförmåner — tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg däri inberäknade — syntes vara väl högt tillmätta, och hade

kommittén för den skull ansett det böra tagas under övertvägande, huruvida icke i vissa fall jämkning av löneförmånerna borde kunna äga rum, och att vid dessas bestämmande hänsyn borde tagas till å respektive orter gällande avlöningsförhållanden.

I statsverkspropositionen till 1923 års riksdag (se IX H. T., sid. 83) framhölls ock av dåvarande departementschefen, att rörande betjäningens avlöningsförhållanden närmare utredning borde infordras från stuteriöverstyrelsen om möjligheten till besparingar.

Kungl. Maj:t har sedermera den 1 juni 1923 anbefallt stuteriöverstyrelsen att till jordbruksdepartementet avgiva förslag till avlöningsstater för betjäningen vid Flyinge hingstdepå och stuteri samt Strömsholms hingstdepå, därvid skulle tagas i övertvägande, huruvida ändring borde ske i gällande bestämmelser om beklädnadsstat och slitningsersättning för stallbetjäningen vid hingstdepåerna samt huruvida, med hänsyn till de på respektive orter gällande avlöningsförhållanden, jämkning av gällande löneförmåner kunde i besparingssyfte äga rum.

Efter av allmänna civilförvaltningens lönenämnd verkställd närmare utredning beträffande stallpersonalens vid hingstdepåerna och stuteriet avlöningsförmåner har Kungl. Maj:t den 13 juni 1924 fastställt nya avlöningsstater för ifrågavarande personal.

Det för budgetåret 1926—1927 erforderliga tillskottet av statsmedel beräknas till för Flyinge hingstdepå och stuteri 132,570 kronor samt för Strömsholms hingstdepå 73,400 kronor eller tillhopa 205,970 kronor.

Utöver de ovan angivna beloppen å tillskott av statsmedel till hingst- och fölinköp beräknas för budgetåret 1926—1927 av departementschefen 30,000 kronor, vadan sammanlagda medelsbehovet skulle uppgå till 235,970 kronor, innebärande en höjning i det nuvarande anslaget med i avrundat tal 51,000 kronor. Härvid har emellertid departementschefen anmärkt, att anslaget för budgetåret 1925—1926 bestämdes med hänsyn till en beräknad reservation å 50,000 kronor, vadan den nu föreslagna höjningen i verkligheten begränsade sig till 1,000 kronor.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag att för utförande av vissa ändrings- och reparationsarbeten å chefsbostaden vid Flyinge hingstdepå och stuteri använda ett belopp av 32,900 kronor av uppkommande besparing å det belopp av 400,000 kronor av fonden för anläggning av ett statsstuteri, som enligt medgivande av 1922 års riksdag må användas för inrättande av ett statsstuteri i samband med Flyinge hingstdepå, avser förslaget härutinnan att chefsbostaden, vilken uppförts 1821, skulle undergå en omfattande reparation, huvudsakligen föranledd av svåra bristfälligheter i byggnadsgrunden, samt förses med värmeledning och sanitära anordningar, allt enligt inom byggnadsstyrelsen uppgjord plan. För utförande av i denna plan ingående grundförstärkningsarbete har Kungl. Maj:t den 17 juli 1925 från nionde huvudtitelns anslag till extra utgifter anvisat till stuteriöverstyrelsens

förfogande 6,000 kronor. Återstående arbeten beräknas draga en kostnad av 32,900 kronor.

Utskottet.

Med avseende å frågan om anslaget till hingstdepåerna och stuteriet, i vilket ingår bland annat avlöningen till den där anställda betjäningen, vill utskottet erinra, att Kungl. Maj:t, som har att fastställa avlöningsstater för betjäningen vid hingstdepåerna och stuteriet, så sent som år 1924 fastställt nya sådana stater. Vid angivet förhållande och för övrigt i saknad av tillräcklig möjlighet att närmare bedöma den i motionen väckta frågan anser sig utskottet icke böra ifrågasätta någon framställning i ämnet till Kungl. Maj:t liksom utskottet icke heller kan för i motionen angivet ändamål tillstyrka någon höjning i det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till uppehållande av hingstdepåernas och stuteriets verksamhet.

I fråga om de föreslagna ändrings- och reparationsarbetena å chefsbostaden vid Flyinge har utskottet icke något att erinra mot att medel på föreslaget sätt göras tillgängliga för dessa arbeten, vilka enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen torde vara ofrånkomliga.

Under återropande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande framställning och med avslag å motionen II:191

a) höja ordinarie reservationsanslaget till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, nu 185,000 kronor, med 51,000 kronor till 236,000 kronor,

b) medgiva, att av uppkommande besparing å det belopp av 400,000 kronor av fonden för anläggning av ett statsstuteri, som enligt medgivande av 1922 års riksdag må användas för inrättande av ett statsstuteri i samband med Flyinge hingstdepå, ett belopp av 32,900 kronor må tagas i anspråk för utförande av vissa ändrings- och reparationsarbeten å chefsbostaden vid Flyinge hingstdepå och stuteri.

*Prisbelö-
ningar av
hästar.*
(extra anslag.)
[36.]

9:o) Under punkt 36 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med uteslutande av det i riksstaten uppförda ordinarie reservationsanslaget till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader, för samma ändamål anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 87—90.

Motion.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 298 av herr *Olsson* i Berg *m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att under nionde huvud-

titeln — i stället för det av Kungl. Maj:t föreslagna extra reservationsanslaget för samma ändamål — till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader anvisa för budgetåret 1926—1927 ett ordinarie reservationsanslag av 70,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Ordinarie reservationsanslaget till prisbelöningar av hästar — för vars användning bestämmelser meddelats i reglementet den 26 november 1920 (nr 800) för den med statsmedel understödda hästpremieringen med däri genom kungörelse den 31 december 1924 (nr 550) gjorda ändringar — upptogs i riksstaten för 1922 med 184,000 kronor samt för första halvåret 1923 med 70,000 kronor. För därpå följande budgetperioder har beräknats, att till prisbelöningar av hästar skulle utöver det för respektive budgetår uppförda anslaget stå till förfogande medel från statsverket tillkommande andelar av inkomsterna från vadhållning medelst totalisator vid kapplöpningar och travtävlingar, eller för budgetåret

1923—1924 ordinarie anslag	kronor	100,000	
totalisatormedel	»	20,000	120,000
1924—1925 ordinarie anslag	»	70,000	
totalisatormedel	»	60,000	130,000
1925—1926 ordinarie anslag	»	70,000	
totalisatormedel	»	108,000	178,000.

Enär hästpremieringarna pågå huvudsakligen under månaderna juni—augusti varje år, komma de för ett budgetår anvisade medlen till användning först under budgetårets senare del samt under början av det nästföljande. Det för budgetåret 1925—1926 för ändamålet beräknade beloppet av 178,000 kronor kommer sålunda till användning först 1926.

Medelsbehovet för budgetåret 1926—1927 till prisbelöningar av hästar har av departementschefen beräknats till 163,000 kronor och hava samtliga de för 1927 tillgängliga totalisatormedlen uppskattats till 185,000 kronor. Vidkommande dispositionen av dessa medel anser departementschefen, att, liksom för innevarande budgetår, 25,000 kronor böra användas till åtgärder för inhemska häststammar och stambokföring rörande hästar, vadan alltså till premieringsändamål skulle återstå 160,000 kronor. Utgifterna skulle sålunda överstiga inkomsterna med allenast 3,000 kronor, att utgå från anslag till understödjande av prisbelöningar av hästar. Med hänsyn till obestämbarheten av totalisatorinkomsterna har departementschefen likväl ansett säkrast, att anslag för ändamålet uppföres med 30,000 kronor.

Vid det förhållande att till prisbelöningar av hästar framdeles torde tagas i anspråk huvudsakligen totalisatorinkomster och det i riksstaten uppförda anslaget sålunda realiter bleve ett förstärkningsanslag, har departe-

mentschefen ansett detsamma från och med instundande budgetår böra omföras till extra reservationsanslag.

I motionen föreslås, att anslaget för budgetåret 1926—1927 bestämmas till 70,000 kronor samt att det fortfarande uppföres såsom ordinarie anslag.

Utskottet.

Enligt i statsrådsprotokollet gjorda beräkningar skulle utgifterna för ifrågasvarande ändamål i betraktande av påräkneliga totalisatormedel komma att överstiga inkomsterna med allenast 3,000 kronor. Då sålunda redan i Kungl. Maj:ts förslag räknats med en säkerhetsmarginal av icke mindre än 27,000 kronor på grund av obestämbarheten av totalisatorinkomsterna, kan utskottet icke såsom i motionen ifrågasatts tillstyrka någon höjning därutöver. Att anslaget nu, sedan det i verkligheten utgör ett förstärkningsanslag, upptages såsom extra anslag, anser utskottet helt naturligt och biträder därför jämväl härutinnan Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande framställning och med avslag å motionen II : 298 med uteslutande av det i riksstaten uppförda ordinarie reservationsanslaget till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader, för samma ändamål anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Åtgärder för inhemska häststammar samt stamboksföring rörande hästar.
[37.]

10:o) Då dels för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunna innefattas under benämningen »inhemska häststammar», dels ock för understödjande av stamboksföring rörande hästar enligt departementschefens anförande under punkt 36 för budgetåret 1926—1927 beräknats tagas i anspråk ett belopp av sammanlagt 25,000 kronor av totalisatormedel, har uppförande i riksstaten för samma tid av särskilt anslag icke ifrågasatts.

Detta har utskottet härigenom velat för riksdagen
omförmäla.

Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln.

11:o) I förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 har ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln upptagits med oförändrat belopp 265,000 kronor.

(ordinarie anslag.)

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppföra ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln med oförändrat belopp 265,000 kronor.

12:o) Under punkt 38 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt kontrollföreningsverksamhet anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

*Understöd åt
kontroll-
förenings-
verksamhet.*

Enligt statsrådsprotokollet har för 1925 begärts bidrag från ifrågasvarande anslag med tillhoppa närmare 65,000 kronor. [38.]

Den av stegrade anspråk på anslaget sålunda motiverade ökningen med 5,000 kronor föranleder icke någon utskottets erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till understöd åt kontrollföreningsverksamhet anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

13:o) Under punkt 39 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för förnyad tävlan för utseende av avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

*Avelscentra
för nötboskap.*

(extra anslag.)

[39.]

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, som överensstämmer med den av fjolårets riksdag utan erinran lämnade beräkningen av medelsbehovet för tävlingarnas upprätthållande till och med budgetåret 1931—1932, föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för förnyad tävlan för utseende av avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

14:o) Under punkt 42 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder för höjande av landets svinavel anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 52,000 kronor.

*Befrämjande
i allmänhet
av svinaveln.*

(extra anslag.)

[42.]

Det begärda anslaget, vilket beräknats efter en medelsåtgång av liksom för 1925 60,000 kronor och en påräknad reservation av 8,000 kronor, föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till åtgärder för höjande av landets svinavel anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 52,000 kronor.

15:o) Under punkt 43 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

*Avkastnings-
bedömning
rörande
avelssvin.*

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 99—101. [43.]

(extra anslag.)

[43.]

Anslagsbehovet för budgetåret 1926—1927 har beräknats 1,000 kronor högre än för innevarande budgetår eller till 14,000 kronor. Då någon reservation icke beräknas uppstå, innefattar framställningen äskande av hela detta belopp.

Utskottet. Mot framställningen har utskottet intet att erinra, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

Fåravelns befrämjande. 16:o) Under punkt 44 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till befrämjande av fåraveln anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 18,000 kronor.
(extra anslag.)
[44.]

Utskottet. Det begärda anslaget, vilket beräknats efter en medelsåtgång av liksom för 1925 i runt tal 29,000 kronor och en påräknad reservation av 11,000 kronor, föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till befrämjande av fåraveln anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 18,000 kronor.

Fjäderfäavelns befrämjande. 17:o) Under punkt 45 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 17,000 kronor.
(extra anslag.)
[45.]

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en minskning med 1,000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget för ändamålet, föranleder ingen utskottets erinran.

Utskottet hemställer fördenskull,

att riksdagen må till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 17,000 kronor.

Biskötselns befrämjande. 18:o) Under punkt 46 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till biskötselns befrämjande anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.
(extra anslag.)
[46.]

Det begärda anslaget, vilket beräknats efter en medelsåtgång av liksom för 1925 10,000 kronor och en påräknad reservation av minst 2,000 kronor, föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till biskötselns befrämjande anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

19:o) I förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln upptagit ordinarie anslaget »allmänt anslag till hushållningssällskapen» med oförändrat belopp, 2,100,000 kronor.

Allmänt
anslag till
hushållnings-
sällskapen.

Utskottet hemställer,

(ordinarie
anslag.)

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppföra ordinarie anslaget »allmänt anslag till hushållningssällskapen» med oförändrat belopp, 2,100,000 kronor.

20:o) Under punkt 56 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen för kalenderåret 1926, att utgå enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 682,000 kronor.

Tillfälligt
anslag till
hushållnings-
sällskap.

(extra anslag.)

[56.]

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innebär, att för 1926 skulle till fördelning enligt oförändrade grunder göras tillgängligt tillfälligt anslag till enahanda belopp som för 1925 eller 682,000 kronor.

Framställningen föranleder icke någon utskottets erinran, varför utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen för kalenderåret 1926, att utgå enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 682,000 kronor.

21:o) Under punkt 57 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom anslag för kalenderåret 1926 till Göteborgs och Bohus samt Malmöhus läns hushållningssällskap för till följd av förändrade grunder för fördelning av statsanslag till hushållningssällskapen minskat statsbidrag, att utgå med respektive 6,500 kronor och 3,000 kronor, anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 9,500 kronor.

Anslog till
Göteborgs och
Bohus samt
Malmöhus
läns hushåll-
ningssällskap
för till följd
av förändrade
grunder för
fördelning av

(Nionde huvudtiteln sid. 151 och 152.)

statsanslag
till hushåll-
ningsällska-
pen minskat
statsbidrag.
(extra anslag.)
[57.]

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innebär, att, i anslutning till departementschefens uttalande under punkt 63 i 1925 års huvudtitel, ifrågasvarande båda hushållningssällskap skulle för 1926 beviljas särskilt extra anslag med hälften av motsvarande för budgetåret 1925—1926 anvisade belopp eller med respektive 6,500 och 3,000 kronor.

Utskottet.

Då utskottet icke funnit något att erinra mot framställningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom anslag för kalenderåret 1926 till Göteborgs och Bohus samt Malmöhus läns hushållningssällskap för till följd av förändrade grunder för fördelning av statsanslag till hushållningssällskapen minskat statsbidrag, att utgå med respektive 6,500 kronor och 3,000 kronor, anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 9,500 kronor.

Sekreterare
hos hushåll-
ningsällska-
skapen.
(extra anslag.)
[58.]

22:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 58 föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår såsom statsbidrag för kalenderåret 1926 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

Höjande av
det mindre
jordbruket.
(extra anslag.)
[59.]

23:o) Under punkt 59 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder under kalenderåret 1926 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

(Nionde huvudtiteln sid. 154 och 155.)

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

1) nr 150 i första kammaren av herr *Elisson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte till åtgärder under kalenderåret 1926 för höjande av det mindre jordbruket för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor;

2) nr 149 i första kammaren av herr *Gabrielsson m. fl.* likalydande med nr 132 i andra kammaren av herr *Lindman m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte dels för budgetåret 1926—1927, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit i nionde huvudtiteln, punkten 59, anvisa ytterligare 500,000

kronor till åtgärder under kalenderåret 1926 för höjande av det mindre jordbruket, d. v. s. sammanlagt 800,000 kronor; dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att av sagda anslag använda ett belopp av 550,000 kronor för utlämnande, i huvudsaklig överensstämmelse med i motionen framställt förslag, av bidrag utan återbetalningsskyldighet till understöd av mindre odlingsföretag.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

I den av herr Gabrielsson m. fl. i första kammaren och av herr Lindman m. fl. i andra kammaren väckta motionen framhålles särskilt betydelsen av ett kraftigare främjande än hittills av nyodlingsverksamheten för beredande inom landet av ökade utkomstmöjligheter. I detta avseende erinra motionärerna, att, utom lån från norrländska och allmänna nyodlingsfonderna, bidrag utan återbetalningsskyldighet till nyodling för närvarande icke kunde erhållas i annan form än premielån till egnahemsläntagare, som bildade nya jordbrukslägenheter, och premier till mindre odlingsföretag från den till 50,000 kronor beräknade delen för sådant ändamål av anslaget för höjande av det mindre jordbruket. Och framhålles i motionen, att särskilt den odlingsverksamhet, som organiskt framväxte från den gamla bygden och som därför kunde på ett enkelt och naturligt sätt genom innehavarens eget arbete vinnas för odling, vore särskilt värd att uppmuntras och stödjas. I anslutning härtill och då detta syfte kunde vinnas genom en vidgad möjlighet till understöd för nyodling från anslaget till det mindre jordbruket hemställa motionärerna om en höjning av detta anslag med 500,000 kronor eller till 800,000 kronor. För bidrags utgående vore avsedda att i huvudsak gälla de för erhållande av premielån stadgade bestämmelser.

Rådande depression på åtskilliga näringslivets områden i förening med folkmängdens tillväxt och minskade emigrationsmöjligheter gör det jämväl enligt utskottets mening alltmer angeläget att inom landet söka bereda ökade utkomstillfällen. Såsom ett betydelsefullt led i dessa statens strävanden anser utskottet ock i likhet med motionärerna böra ingå ett kraftigt främjande av nyodlingsverksamheten. Utskottet har heller icke kunnat undgå att tilltalas av det i motionerna I:149 och II:132 i sådant syfte framkomna uppslaget, vilket synes utskottet värt allt beaktande. Då emellertid utskottet icke äger möjlighet att endast på grundvalen av vad i motionerna anförts bilda sig en bestämd ståndpunkt rörande det lämpligaste sättet för frågas lösning, anser utskottet erforderligt, att frågan göres till föremål för utredning. Denna synes utskottet lämpligen kunna ske i samband med den utredning, som igångsatts i anledning av riksdagens skrivelse nr 150 förlidet år med begäran om utredning, huruvida och på vad sätt kolonisation å odlingsbar jord kunde genom statliga åtgärder åvägbringas inom landet i vidare utsträckning än vad för närvarande vore fallet.

Utskottet.

Beträffande den av herr Elisson m. fl. väckta motionen om en höjning med 25,000 kronor av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till höjande av det mindre jordbruket på grund av detta anslags otillräcklighet vad anginge bland annat odlingspremier för mindre odlingsföretag, kan utskottet, särskilt med hänsyn till den ovan föreslagna utredningen, icke nu tillstyrka någon förhöjning utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen I:150 till åtgärder under kalenderåret 1926 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor;

2) i anledning av motionerna I:149 och II:132 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lämpligaste sättet för vinnande av det i motionerna angivna syftet samt för 1927 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

*Ordnad bokfö-
ring vid
mindre jord-
bruk m. m.*

24:o) Under punkt 60 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag (extra anslag.) av 18,600 kronor.

[60.] Statsrådsprotokollet sid. 156 och 157.

Medelsbehovet för budgetåret 1926—1927 har beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår eller 23,600 kronor. Med hänsyn till påräknad reservation å anslaget har emellertid anslagsanvisningen kunnat begränsas till 18,600 kronor.

Utskottet.

Framställningen biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 18,600 kronor.

*Jordbruks-
konsulenter.*
(extra anslag.)

[61.]

25:o) Under punkt 61 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1926 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra förslagsanslag av 255,000 kronor.

Kungl. Maj:ts framställning avser beredande av statsbidrag till, i likhet med för 1925, 56 jordbrukskonsulenter. Med hänsyn till medelsåtgången under senare budgetåren har emellertid anslagsanvisningen ansetts kunna nedbringas med 10,000 kronor till 255,000 kronor.

Utskottet hemställer i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1926 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra förslagsanslag av 255,000 kronor.

26:o) Under punkt 62 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1926 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 109,500 kronor.

Vandringsrättare.

(extra anslag.)

[62.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 159 och 160.

Framställningen innebär en förhöjning av anslaget för 1925 med 4,500 kronor. Därmed avses att bereda statsbidrag till ytterligare tre vandringsrättare inom Norrbottens län. Som skäl härför har av länets hushållningssällskap åberopats, bland annat, att den stora folkkökningen inom länet ävensom den allmänna ekonomiska depressionen alltmera ökat jordbrukets betydelse såsom förvärvskälla. Till följd därav hade även anspråken på råd och anvisningar ökats, och hushållningssällskapets arbetskraft för ifrågavarande uppgifter vore icke längre tillräcklig. Särskilt krävde kolonisterna på statens kronoparker mycken hjälp och vägledning.

Lantbruksstyrelsen har vitsordat betydelsen av vandringsrättarnas verksamhet särskilt för Norrlands jordbruk med hänsyn särskilt till den livaktiga egnahemsverksamheten inom Norrbottens län samt föreslagit anslagets belopp till 109,500 kronor. Till detta lantbruksstyrelsens förslag har departementschefen anslutit sig.

Utskottet biträder framställningen och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1926 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 109,500 kronor.

27:o) Under punkt 63 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande under kalenderåret 1927 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor.

Utbildningskurser för vandringsrättare.

(extra anslag.)

[63.]

Departementschefen har — under erinran att enligt gällande bestämmelser såsom villkor för att kunna antagas till vandringsrättare fordras bland annat att hava genomgått en därtill anordnad särskild utbildningskurs — i likhet med lantbruksstyrelsen ansett anslag till kurser av ifrågavarande slag böra göras tillgängligt jämväl för 1927. Medelsbehovet har

för tre kurser beräknats till 5,100 kronor, varav 100 kronor kan täckas av behållning å tidigare för ändamålet anvisade anslag.

Utskottet. Utskottet biträder förslaget och hemställer,

att riksdagen må för anordnande under kalenderåret 1927 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor.

Täckdikningsförmän. 28:o) Under punkt 64 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlöande under 1926 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.
[64.] (Nionde huvudtiteln sid. 160.)

Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår beräknats till 20,000 kronor.

Utskottet. Då enligt utredningen i ärendet den föreslagna höjningen är föranledd av en hittills konstaterad årlig ökning av de belopp, som för ändamålet tagits i anspråk, finner utskottet icke skäl till erinran mot förevarande framställning, och hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till avlöande under 1926 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Befordrande av inhemska fröodling. 29:o) Under punkt 76 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag för 1926 till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av frö av vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.
[76.]

För befordrande av inhemska fröodling har riksdagen från och med 1908 årligen anvisat anslag å extra stat. Medelsbehovet har under de senare åren beräknats till 22,000 kronor årligen. För budgetåret 1924—1925 begränsades anslaget av statsfinansiella skäl till 20,000 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation har för budgetåret 1925—1926 för ändamålet anvisats ett extra anslag av 7,000 kronor.

Användningen av anslaget har så småningom utsträckts att omfatta allt flera slag av fröodlingar. Anslaget avser för närvarande enligt kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 191) odling av frö utav vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter.

Medelsbehovet beräknas för 1926 såsom tidigare till 22,000 kronor. På grund av en behållning å anslaget av 7,000 kronor har anslagsanvisningen ansetts kunna begränsas till 15,000 kronor.

Utskottet, som icke har något att erinra mot förevarande framställning, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag för 1926 till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av frö av vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

30:o) Under punkt 80 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1926 anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 12,000 kronor.

Sveriges
pomologiska
förening.
(extra anslag.)
[80.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 207—209.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det med 1,000 kronor förhöjda anslagsbeloppet till föreningen, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1926 anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 12,000 kronor.

31:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 81 gjorda framställning hemställer utskottet,

Befrämjande
av linodling.
(extra anslag.)

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till åtgärder under 1926 för befrämjande av linodling anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

[81.]

32:o) Under punkt 83 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bekämpande av ogräs anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor.

OgräSENS
bekämpande.
(extra anslag.)

[83.]

Det begärda anslaget, vilket beräknats efter en medelsåtgång av liksom för 1925 4,000 kronor och en påräknad reservation av 500 kronor, föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må för bekämpande av ogräs anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor.

Understöd åt föreningar för jordbrukskredit. 33:o) Under punkt 88 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

(extra anslag.) (Nionde huvudtiteln sid. 217—220.)

[88.] Medelsanvisningen utgör för innevarande budgetår 30,000 kronor.

Departementschefen har ansett anslagsanvisningen för ändamålet kunna för budgetåret 1926—1927 minskas med 5,000 kronor till 25,000 kronor.

Utskottet.

Anslagsäskandet föranleder icke någon utskottets erinran.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

Jordbrukarungdomens förbund. 34:o) Under punkt 89 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1926 anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 10,000 kronor, att utgå i mån förbundet visar sig hava från annat håll för ändamålet under 1926 mottagit understöd å minst lika stort belopp.

(extra anslag.)

[89.]

Såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet anvisade riksdagen för vardera av åren 1921 och 1922 15,000 kronor och för år 1923 ett extra anslag av 10,000 kronor. För tiden därefter har anslag för ändamålet icke äskats av riksdagen, enär bidragsbeloppet till föreningen ansetts böra rymmas inom anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar. Kungl. Maj:t har ock i anslutning härtill för ett vart av åren 1924 och 1925 — senast genom beslut den 15 maj 1925 — beviljat föreningen ett statsbidrag av 10,000 kronor, att från anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar utgå i den mån förbundet visat sig hava från annat håll för ändamålet under sagda år mottagit understöd å minst lika stort belopp.

Hos Kungl. Maj:t har förbundet gjort framställning om erhållande av statsbidrag för dess verksamhet under kalenderåret 1926, varöver lantbruksstyrelsen avgivit infortrat utlåtande. Departementschefen har till statsrådsprotokollet anfört följande:

»I likhet med lantbruksstyrelsen anser även jag, att förbundet jämväl för sin verksamhet under 1926 bör komma i åtnjutande av statsbidrag till samma belopp och under samma villkor som för 1925. Såsom ovan framhållits, har detta statsbidrag under de båda senaste åren utgått från ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar. Detta anslag avser emellertid att möjliggöra för Kungl. Maj:t att efter uppkommande behov och eget beprövande anvisa medel till jordbruksnäringens och lantbruksundervisningens främjande i fall, då medel icke kunna på annat sätt beredas. Härav följer, att anvisandet av medel från detta anslag i all-

mänhet bör begränsas till att gälla behov, som antingen kunna tillfredsställas med så litet belopp, att det icke rimligen bör i riksstaten uppföras som särskilt anslag, eller ock äro av mera tillfällig beskaffenhet. Då här ifrågavarande anslag icke gärna låter inpassa sig i någon av dessa kategorier, vill jag föreslå, att det ånyo uppföres i riksstaten. Att jag det oaktat förut hemställt, att anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar bör uppföras med oförändrat belopp, betyder emellertid icke, att ökade medel komma att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för ifrågavarande ändamål, enär jag senare ämnar föreslå sänkning av nionde huvudtitelns ordinarie reservationsanslag till extra utgifter. Vad som genom denna anordning avses är sålunda allenast en omreglering av medelsanvisningarna å här berörda anslagstitlar.»

På de av departementschefen sålunda anförda skäl hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1926 anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 10,000 kronor, att utgå i mån förbundet visar sig hava från annat håll för ändamålet under 1926 mottagit understöd å minst lika stort belopp.

35:o) Under punkt 97 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för utlämnande — i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt — av understöd åt vissa av högkonjunktorens egnahemslåntagare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

Understöd åt vissa av högkonjunktorens egnahemslåntagare.

(extra anslag.)

[97.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 247—277.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen

Motioner.

1) nr 93 i första kammaren av herr *von Stockenström*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta att för utlämnande av understöd åt vissa av högkonjunktorens egnahemslåntagare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor, samt

2) nr 74 i andra kammaren av herr *Brännström m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte för utlämnande — i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen tillstyrkt under punkten 97 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition — av understöd åt vissa av högkonjunktorens egnahemslåntagare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Under punkten 72 i skrivelse nr 9 A den 28 april 1925 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, i vad mån och på vad sätt de i motionerna I:13 och II:115 antydda egnahemslåntagare borde beredas särskilt understöd, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Riksdagens förberörda skrivelse anmäldes den 15 maj 1925 för Kungl. Maj:t, som därvid anbefalldes statens egnahemsinspektör att verkställa den begärda utredningen och därmed till Kungl. Maj:t inkomma inom sådan tid, att ärendet måtte kunna föreläggas 1926 års riksdag.

Med anledning härav har egnahemsinspektören verkställt närmare utredning av frågan, varöver redogörelse med förslag till vissa åtgärder av honom avlämnats.

Egnahemsinspektörens förslag innefattar följande tre åtgärder till stöd för kristidens egnahemslåntagare, nämligen: 1) tillfällig räntenedsättning för 1920—1922 års samtliga låntagare, 2) visst statsbidrag, till förstärkande av vederbörande jordbruks produktionsmöjligheter, åt sådana egnahemslåntagare, som under högkonjunkturen haft att å jordbrukshemman utföra mera omfattande och i förhållande till 1925 års värden särskilt kostsamma nybyggnads- eller nyodlingsarbeten, (produktionsförbättringsbidrag), samt 3) fyllnadslån åt sådana egnahemslåntagare, som på grund av högkonjunkturens förhållanden måst, i samband med eller till följd av egnahemsförvärvet, ikläda sig skulder utöver egnahemslånet, vilka nu äro av särskilt betungande art (gäldregleringslån).

Räntesänkningen har beräknats medföra en minskad inkomst för statsverket av ungefär 400,000 kronor. Produktionsförbättringsbidraget har upptagits till 1,000,000 kronor, och för utlämnande av gäldregleringslån har egnahemsinspektören, utgående från att omkring 500 av kristidens ungefär 11,000 egnahemslåntagare skulle kunna ifrågakomma till erhållande av sådana lån, beräknat 500,000 kronor.

Över egnahemsinspektörens framställning hava infordrade yttranden afgivits av hushållningssällskapens 1925 församlade ombud, statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret.

Förevarande framställning avser beredande av understöd utan återbetalningskyldighet åt vissa kristidens egnahemslåntagare för amortering och förräntning av — förutom höga amorteringslån — oordnad, trängande gäld till enskilda. Enligt förslaget skall sådant understöd kunna utgå både i fråga om jordbrukslägenheter och bostadslägenheter. Utgångspunkten för understödets beviljande har ansetts böra vara den under senaste mansåldern enastående och svårförutsebara konjunkturomsvängning, vilken medfört, att de egnahemslåntagare, som mottogo lån under ett lägre penningvärde, nu hade att återbetala och förränta desamma under ett högre. Såsom allmänna regler för understöds erhållande äro enligt propositionen avsedda att gälla, att endast de egnahemslåntagare, som å nu innehavda lägenheter nyuppfört byggnader, böra komma i åtnjutande av understöd, att kostnaderna för egnahemsbildandet

på grund av vid företagens genomförande rådande prisläge å jord och byggnadsmaterial med minst 50 procent överstiga lägenhetens nuvarande saluvärde eller, om lägenhetens saluvärde på grund av innehavarens förvaltande är lägre än nuvarande värdet av en motsvarande lägenhet i orten, detta senare värde, att egnahemslåntagaren kan antagas hava själv gjort vad på honom skäligen kan hava ankommit för egnahemsföretagens genomförande och lägenhetens behöriga skötsel, att han i övrigt befinnes förtjänt av ytterligare bistånd samt att det synes sannolikt, att han kan med understöds tillhjälp för framtiden bibehålla lägenheten.

Bland de egnahemslåntagare, som fyllde ovannämnda allmänna villkor, skulle enligt förslaget individuell prövning ske på så sätt, att företräde lämnades den, som dels fått åstadkomma relativt sett särskilt omfattande anordningar till egnahemsbildningens genomförande och dels varit nödsakad att därvid ikläda sig en efter nuvarande förhållanden oskäligt tyngande och olämpligt placerad skuldbörda. I undantagsfall torde emellertid kunna inträffa, att bland dem, som i första rummet borde komma i fråga för erhållande av understöd, borde räknas en egnahemslåntagare, som varken utfört särskilt stora arbeten eller vore skuldsatt till osedvanligt högt belopp, men som i stället på grund av oförmåga att bereda sig kredit och sålunda också kapital icke kunnat genomföra sin egnahemsbildning och följaktligen, på grund av att lägenheten icke på tillräckligt sätt kunde utnyttjas, hade stora svårigheter att hålla sig kvar. Understöd, som avsåges till gäldreglering, borde allenast få användas till inlösen av skuld, som låntagaren icke på annat sätt syntes kunna reglera. Så- lunda borde understöd icke erhållas för inlösen av egnahemslån, hypotekslån, sparbankslån eller mera långfristiga banklån samt icke heller för annat nedbringande eller reglerande av sådana lån än vad som motsvarade redan förfallna obetalda amorteringar och räntor. Däremot borde understöd kunna utgå för inlösen helt eller delvis av sådan överhängande, av kristidsförhållanden förorsakad kortfristig gäld som växellån eller oreglerad skuld i samband med inköp av byggnadsmaterial, jordbruksredskap, kreatur m. m. Understöd för egnahemsbildningens fullbordande borde endast få utgå i och för åstadkommande av anordning, som prövades nödvändig för nyss nämnt ändamål, och icke, inom nedan angivna ram, till högre belopp än som motsvarade kostnaden för anordningens genomförande.

Understödet borde tillmätas under hänsynstagande till graden av de i förenämnda villkor för understöds erhållande angivna omständigheter och i allmänhet icke överstiga för jordbrukslägenhet 1,500 kronor och för bostads- lägenhet 1,000 kronor.

Egnahemslåntagare, som önskade ifrågakomma till erhållande av understöd, skulle därom ansöka hos vederbörande låneförmedlare, som borde låta dels undersöka, huruvida ovan omnämnda allmänna förutsättningar för understöds erhållande vore för handen, dels ock om de sökandes ekonomiska och andra omständigheter förebringa den utredning, som vore nödvändig för den individuella prövningen.

Med nyssberörda utredningar och på grundval därav skulle sedermera vederbörande låneförmedlare till Kungl. Maj:t ingiva förslag beträffande de egnahemslåntagare, som borde erhålla understöd, den ordning, i vilken de borde ifrågakomma, varje understöds storlek samt det ändamål, vartill understödet vore avsett att användas.

Sedan Kungl. Maj:t meddelat beslut om de belopp, som ställdes till respektive låneförmedlars förfogande för utlämnande av understöd, skulle få ankomma på låneförmedlarna att fördela understöden efter härför givna regler, varvid borde iakttagas, att, då fråga vore om reglering av gäld, understödet borde utbetalas till vederbörande fordringsägare i den mån denne till låneförmedlaren överlämnade innehavda motsvarande fordringsbevis och säkerhetshandlingar eller, där fråga vore om likvid för förfallna räntor eller varuskulder m. m., erforderligt kvitto. I fråga om understöd, som skall utgöra bidrag till egnahemsbildningens fullbordande, borde kontrakt upprättas mellan låneförmedlaren och egnahemslåntagaren av ungefär enahanda innehåll som beträffande premielån. I nyssnämnda kontrakt borde angivas arten, omfattningen och den beräknade kostnaden för de anordningar, egnahemslåntagaren skulle hava att vidtaga, samt den tid, inom vilken de skulle vara verkställda, vid äventyr att understödet eljest ansåges förverkat. Rörande ordningen för ifrågavarande understöds utbetalande borde åligga låneförmedlaren att å ena sidan genom lämpligt utlämnande av förskott underlätta arbetenas igångsättande samt å andra sidan vaka över, att skyldigheten fullgjordes i ungefär samma mån, som understödet utbetalades.

Beträffande det erforderliga anslagets storlek har departementschefen först erinrat om, att antalet under 1918—1922 utgivna egnahemslån enligt uppgift av egnahemsinspektören uppginge till 10,989, varav 2,388 hänförde sig till vid lånets beviljande obebyggda jordbrukslägenheter och 3,124 till obebyggda bostadslägenheter. Egnahemsinspektören hade vidare beräknat, att omkring 500 av kristidens ungefär 11,000 egnahemslåntagare skulle kunna ifrågakomma till erhållande av gäldregleringslån. Den omständigheten, att här ifrågasatt understöd skulle kunna i undantagsfall få användas för annat ändamål än reglering av gäld, kunde icke medföra en ökning utöver ovannämnda antal av dem, som skulle ifrågakomma till erhållande av understöd, när densamma motverkades därav, att understödet allenast avsåges att utgå till dem, som haft att nyuppföra byggnader å lägenheten, en begränsning, som icke avsågs i fråga om gäldregleringslånen. Men i betraktande av att räntesänkning och produktionsförstärkningsbidrag icke av departementschefen ifrågasattes, syntes dubbla antalet, varav 600 innehavare av jordbrukslägenheter och 400 innehavare av bostadslägenheter, böra beräknas ifrågakomma till erhållande av understöd. Med utgångspunkt från de såsom huvudsakliga maxima för understödet angivna beloppen, 1,500 respektive 1,000 kronor, borde det genomsnittliga understödsbeloppet beräknas till 800 kronor för jordbrukslägenhet och 550 kronor för bostadslägenhet. För de ifrågasatta hjälpaktionerna skulle alltså

erfordras ($800 \times 600 + 550 \times 400 =$) 700,000 kronor, vilket belopp nu borde såsom extra reservationsanslag av riksdagen äskas.

Sedan anslaget anvisats, borde det ankomma på Kungl. Maj:t att i administrativ väg utfärda erforderliga bestämmelser för anslagets användning.

Av utredningen i ärendet synes utskottet ådagalagt, att en del av kristidens egnahemslåntagare befinna sig i ett så allvarligt ekonomiskt läge, att ett bistående från statens sida måste anses böra ifrågakomma. Med avseende å formen för ett sådant understödjande kan utskottet ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag. Endast med avseende å de av departementschefen förordade allmänna villkoren för understöds utgående har utskottet velat ifrågasätta en mindre jämkning.

Utskottet.

I nämnda villkor ingår bland annat, att kostnaderna för egnahemsbildandet på grund av vid företagens genomförande rådande prisläge å jord och byggnadsmaterial med minst 50 procent överstiga lägenhetens nuvarande saluvärde. Härutinnan har i herr von Stockenströms motion erinrats, att en del fall förekomma, där visserligen jordvärdet och byggnadskostnaden ej vid egnahemsbildandet låge fullt så högt som en halv gång mer än nuvarande värde, men där uppsättningen i övrigt — anskaffning av kreatur och inventarier av olika slag, foder, utsäde m. m. — betingade så höga priser och föranledde så stark skuldsättning, att stora svårigheter alltjämt föreläge för låntagarna att gå i land med sin uppgift. Det syntes motionären vara rimligt, att låntagarna i dylika fall ej helt utestängdes från möjlighet till understöd, då låneförmedlaren efter noggrann prövning funne rättvisan kräva, att bidrag lämnades. Bestämmelserna i förevarande avseende borde därför göras så smidiga, att hjälp kunde lämnas, där den bäst behövdes och förutsättning funnes för att den skulle lända till avsedd nytta.

Utskottet kan icke undgå finna vad motionären sålunda framhallit värt beaktande. Även om de av departementschefen förordade villkoren givetvis böra gälla som regel, anser utskottet dock, att det bör vara Kungl. Maj:t obetaget att i fall sådana som exempelvis de i motionen åsyftade göra den jämkning däri, som kan anses av särskilt ömmande omständigheter påkallad.

Vad angår det erforderliga anslagsbeloppet, har detta av departementschefen beräknats till 700,000 kronor på så sätt, att 1,000 av kristidens egnahemslåntagare skulle ifrågakomma för erhållande av understöd, varvid för 600 innehavare av jordbrukslägenheter beräknats i medeltal för varje 800 kronor och för 400 innehavare av bostadslägenheter i medeltal 550 kronor.

I fråga härom hemställes i båda de i ämnet väckta motionerna om ett till 1,000,000 kronor förhöjt anslag under framhållande, att antalet av de låntagare, som vore i trängande behov av understöd, vore väsentligt större än det, för vilket det av Kungl. Maj:t äskade anslaget försloge, och att därför ett ej ringa antal verkligt behövande komme att antingen bliva utan hjälp eller ock endast tilldelade ett allt för knappt bidrag.

Med allt behjärtande av vad motionärerna anfört kan utskottet likväl av statsfinansiella hänsyn icke förorda någon höjning i det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med avslag å motionerna I: 93 och II: 74 i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning för utlämnande — i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt med däri av utskottet här ovan angiven ändring — av understöd åt vissa av högkonjunktorens egnahems-läntagare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

Statens lokala
fiskeriadmini-
stration.
(ordinarie
anslag.)

36:o Ordinarie förslagsanslaget till statens lokala fiskeriadministration har av Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 upptagits med oförändrat belopp 79,200 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppföra ordinarie förslagsanslaget till statens lokala fiskeriadministration med oförändrat belopp 79,200 kronor.

Fiskets be-
främjande i
de särskilda
orterna.

(ordinarie
anslag.)

[98.]

Utskottet.

37:o Under punkt 98 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, nu 78,500 kronor, med 18,500 kronor till 60,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att minskningen i anslaget föreslagits med hänsyn till en å anslaget uppkommen behållning och sålunda icke står i samband med några tilltänkta begränsningar i de åtgärder för fiskets främjande i de särskilda orterna, som med detsamma avses. Utskottet är för egen del livligt övertygat om behovet av allt det stöd för höjande av fiskets avkastning, som genom statens medverkan kan ske.

Under uttalande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, nu 78,500 kronor, med 18,500 kronor till 60,000 kronor.

38:o) Ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen har i förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 — med hänsyn till å anslaget uppkommen behållning — upptagits utan angivet belopp.

Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.

(ordinarie anslag.)

[99.]

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaga ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen utan angivet belopp.

39:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 114 gjorda framställning och under erinran att den ifrågasatta minskningen av anslaget motiverats med å tidigare anslag för ändamålet uppkommen behållning hemställer utskottet,

Skogshushållning i allmänhet.

(ordinarie anslag.)

[114.]

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet, nu 20,000 kronor, med 4,500 kronor till 15,500 kronor.

40:o) Under punkt 120 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till skogsvårdens befrämjande för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Skogsvårdens befrämjande.

(extra anslag.)

[120.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 345—357.

Till skogsvårdens befrämjande har för budgetåret 1925—1926 anvisats ett extra reservationsanslag av 548,000 kronor. Dessutom anvisades för samma budgetår såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under kalenderåret 1926 av skogsvårdsstyrelsernas förbund ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor.

Mot det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1926—1927 äskade anslaget, varav beräknats för skogsvårdsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens läns landstingsområden 250,000 kronor och för övriga skogsvårdsstyrelser tillhopa 250,000 kronor, torde med hänsyn till påräkneliga, under 1926 inflytande skogsvårdsmedel icke vara något att erinra liksom ej heller mot det under denna punkt för skogsvårdsstyrelsens förbund beräknade anslaget å 10,000 kronor, vilket motsvarar i förslag till inkomst- och utgiftsstat för 1926 beräknad brist. Beträffande sistnämnda anslag gör utskottet hemställan under nästföljande punkt.

Utskottet.

Utskottet hemställer nu,

att riksdagen må till skogsvårdens befrämjande för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Skogsvårds-
styrelsernas
förbund.

41:o) Under åberopande av vad utskottet under nästföregående punkt anfört hemställer utskottet,

(extra anslag.)

[121.]

att riksdagen må såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under kalenderåret 1926 för skogsvårdsstyrelsernas förbund anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Statens repro-
duktionsan-
stalt.

[125.]

42:o) Under punkt 125 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels*, med uteslutande ur riksstaten av ordinarie förslagsanslaget till statens reproduktionsanstalts verksamhet, medgiva, att i sammanhang med anstaltens övergång från och med budgetåret 1926—1927 till affärsdrivande verk må till en förnyelsefond vid anstalten överföras ej mindre från reservationsanslaget till ersättningsköp vid anstalten därå befintlig behållning än även av vinsten för budgetåret 1925—1926 ett belopp, motsvarande av Kungl. Maj:t medgivna avskrivningar för sistnämnda budgetår; *dels* bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ej mindre förberedande åt anstalten av rörelsekapital tillhandahålla anstalten en rörlig kredit av intill 40,000 kronor än även till förvaltning mottaga anstaltens för omedelbart förestående utgifter eller inleverering till statsverket av driftöverskott icke erforderliga medel; *dels* besluta, att å såväl lyftade kreditbelopp som till förvaltning överlämnade medel skall utgå ränta, som av fullmäktige i riksgäldskontoret efter samråd med lantmäteristyrelsen bestämmas med hänsyn till de å den allmänna penningmarknaden rådande förhållanden; *dels ock* medgiva, att till föreståndaren vid anstalten, byråchefen P. A. Eriksson, må, så länge han innehar sagda föreståndarbefattning, efter Kungl. Maj:ts närmare bestämmande, utöver med befattningen förenad avlöning utgå ett personligt lönetillägg av intill 1,940 kronor för år räknat.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 362—375.

För upprätthållande av statens reproduktionsanstalts verksamhet finnes i riksstaten från och med 1921 uppfört ett ordinarie förslagsanslag att utgå i första hand av inkomster från reproduktionsanstalten. För budgetåret 1925—1926 är anslaget uppfört med 200,000 kronor. Därjämte hava anslag anvisats till personligt lönetillägg åt föreståndaren för anstalten, byråchefen P. A. Eriksson, och dyrtidstillägg åt befattningshavare vid anstalten, vilka anslag

skola utgå i första hand av inkomster av anstalten. Sistnämnda belopp var beräknat så, att Erikssons sammanlagda avlöning som föreståndare för anstalten skulle till beloppet sammanfalla med vad han avstode som ordinarie byråchef i lantmäteristyrelsen. För innevarande budgetår äro dessa anslag uppförda med 1,940 respektive 3,860 kronor.

Till ersättningsköp har för innevarande budgetår anvisats ett extra reservationsanslag av 17,300 kronor. Utgångspunkten för beräkningen av detta belopp var storleken av de avskrivningar å inventarier m. m., som för räkenskapsåret 1924—1925 ansågos skäligen böra komma att verkställas. För detta anslag gäller, att detsamma skall direkt utgå av inkomster av reproduktionsanstalten.

Mot ifrågavarande fyra å riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppförda anslag svarar en å riksstatens inkomstsida under titel inkomster av statens reproduktionsanstalt upptagen post å 223,100 kronor.

Ytterligare har till nyanskaffningar vid reproduktionsanstalten under en följd av år anvisats anslag. För innevarande budgetår finnes för detta ändamål uppfört ett anslag av 20,000 kronor.

Vidare har av riksdagen lämnats medgivande, att av inkomster av statens reproduktionsanstalts rörelse under budgetåret 1925—1926 må, efter lantmäteristyrelsens beprövande, användas för nyanskaffning vid anstalten ett belopp, motsvarande vad som av uppkommen vinst för budgetåret 1924—1925 må återstå, sedan ej mindre avskrivningar verkställts enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, än även ett belopp, motsvarande 5 procent å statsverkets vid sistnämnda budgetårs början i anstalten nedlagda kapital, tillgodoförts statsverkets kassafond.

Såsom departementschefen framhållit, är redan tidigare fastslaget, att statens reproduktionsanstalt bör i alla avseenden drivas som ett affärsföretag. Härutinnan har erinrats om vissa av 1921 års riksdag i ämnet gjorda uttalanden. Förevarande framställning avser nu att anpassa anstaltens räkenskapsväsen och sättet för dess upptagande i rikshuvudbok och budget efter de former, som i detta avseende tillämpas på övriga statliga verksamhetsgrenar med affärsdrivande karaktär.

I allt väsentligt ansluter sig Kungl. Maj:ts förslag till en av lantmäteristyrelsen framlagd plan med vissa mindre av riksräkenskapsverket och statskontoret ifrågasatta modifikationer.

I den mån nyanskaffningar det påkalla skulle medel hädanefter anvisas som utgifter för kapitalökning.

I avseende å frågan om avlöningarna för befattningshavarna vid anstalten har departementschefen erinrat, att ingen ordinarie tjänsteman finnes å anstaltens stat uppförd. Befattningshavarna utgjordes till största delen av teknisk personal, för vilken avlöningsförmånerna måste rättas efter vad som gällde för motsvarande yrken i enskild verksamhet. Ej heller i övrigt krävde denna fråga nu uppmärksamhet i vidare mån

än vad anginge föreståndaren, för vilkens del ansetts ankomma på riksdagen att besluta rörande avlöningsgrunderna. I den fasta lönen å 10,000 kronor har ej föreslagits någon ändring. Med avseende å det till föreståndaren utgående personliga lönetillägget å 1,940 kronor, vilket utgått från särskilt å riksstaten anvisat anslag, innefattar Kungl. Maj:ts förslag ett medgivande till detsamma fortsatta utgående.

Utskottet. Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot förevarande framställning, hemställer,

att riksdagen må

1), med uteslutande ur riksstaten av ordinarie förslagsanslaget till statens reproduktionsanstalts verksamhet, medgiva, att i sammanhang med anstaltens övergång från och med budgetåret 1926—1927 till affärsdrivande verk må till en förnyelsefond vid anstalten överföras ej mindre från reservationsanslaget till ersättningsköp vid anstalten därå befintlig behållning än även av vinsten för budgetåret 1925—1926 ett belopp, motsvarande av Kungl. Maj:ts medgivna avskrivningar för sistnämnda budgetår;

2) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ej mindre för beredande åt anstalten av rörelsekapital tillhandahålla anstalten en rörlig kredit av intill 40,000 kronor än även till förvaltning mottaga anstaltens för omedelbart förestående utgifter eller inleverering till statsverket av driftöverskott icke erforderliga medel;

3) besluta, att å såväl lyftade kreditbelopp som till förvaltning överlämnade medel skall utgå ränta, som av fullmäktige i riksgäldskontoret efter samråd med lantmäteristyrelsen bestämmes med hänsyn till de å den allmänna penningmarknaden rådande förhållanden;

4) medgiva, att till föreståndaren vid anstalten, byråchefen P. A. Eriksson, må, så länge han innehar sagda föreståndarbefattning, efter Kungl. Maj:ts närmare bestämmande, utöver med befattningen förenad avlöning utgå ett personligt lönetillägg av intill 1,940 kronor för år räknat.

43:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 126 gjorda framställning hemställer utskottet,

Lantmäteri-
undervis-
ningen.

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till lantmäteriundervisningens ordnande och bedrivande anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 49,500 kronor.

(extra anslag)
[126.]

44:o) Under punkt 127 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med budgetåret 1926—1927 äga tillämpning å befattningshavare vid lantmäterikontoren i länen;

Lantmäteri-
kontoren i
länen samt
övergångsstat.

dels bestämma antalet ordinarie befattningar vid lantmäterikontoren i länen på följande sätt:

(ordinarie
anslag.)
[127.]

Befattning	Lönegrad
23 överlantmätare	B 30
28 kanslibiträden	B 7
6 kontorsbiträden	B 4:

dels fastställa av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade förslag till ordinarie stat och övergångsstat för lantmäterikontoren i länen, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927;

dels besluta, att utöver vad i avlöningsreglementet stadgas skall i fråga om befattningar vid lantmäterikontoren i länen gälla, att innehavare av ordinarie befattning å lantmäterikontor icke äger, utan Kungl. Maj:ts efter särskild prövning i varje fall lämnade tillstånd, utföra lantmäteriförrättningar åt enskilda;

dels besluta,

att överlantmätarna i nedannämnda län skola var för sig, utöver dem enligt avlöningsreglementet tillkommande lön, uppbära avlöningsförstärkning med följande belopp, för år räknat:

i Stockholms, Älvsborgs, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	kronor 600
i Kopparbergs län	» 1,200.

att vid tjänstledighet för överlantmätare på grund av sjukdom eller av annan anledning skola i fråga om tjänstemannens rätt att uppbära avlöningsförstärkning liksom ock i fråga om vikaries rätt till dylik avlöningsförstärkning gälla de särskilda bestämmelser, som av Kungl. Maj:t i sådant hänseende meddelas;

dels besluta, att därest ordinarie tjänsteman vid lantmäterikontor, å vilken ovan nämnda avlöningsreglemente kommer att från och med den 1 juli 1926 äga tillämpning, enligt hittills gällande bestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i staten upptagen avlöning som

tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1926 till honom skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad han skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad 1926 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1926, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande;

dels medgiva, att kostnaderna för berörda övergångsanordning må bestridas från anslaget till avlöningar till ordinarie befattningshavare;

dels förklara, att övriga av riksdagen med avseende å den definitiva löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement med flera verk lämnade medgivanden må i tillämpliga delar gälla även beträffande befattningshavare vid lantmäterikontoren i länen ävensom att Kungl. Maj:t må i fråga om ersättning till vikarie för överlantmätare meddela särskilda föreskrifter utöver i detta avseende eljest gällande bestämmelser;

dels ock under nionde huvudtiteln, avdelningen lantmäteriväsendet — med uteslutande av nuvarande underavdelningen lantmäterikontoren i länen upptagna anslag till avlöningar — under samma underavdelning uppföra

under titel lantmäterikontoren i länen ett ordinarie förslagsanslag av 475,000 kronor,

samt

under titel övergångsstat ett ordinarie anslag av 48,800 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till nionde huvudtiteln sid. 376—402.

Förevarande framställning, som i huvudsak ansluter sig till av särskilda sakkunniga utarbetat förslag till ny definitiv lönereglering för lantmäterikontoren, avser en utsträckning till nämnda område av statsförvaltningen av nya lönesystemet, vilket på sätt departementschefen framhållit torde väl låta anpassa sig på lantmäterikontoren. Därvid har departementschefen förutsatt, att löneregleringen i fråga så genomfördes, att härigenom icke försvårades de organisatoriska åtgärder, som en ny jorddelningslagstiftning kunde föra med sig.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle samtliga överlantmätare placeras i lönegraden B 30, motsvarande den tidigare tredje normalgraden, i vilken dessa befattningshavare för närvarande äro hänfödda. Utöver avlöningen enligt nämnda lönegrad skulle i fråga om överlantmätarna i följande åtta län, nämligen Stockholms, Älvsborgs, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, utgå en förstärkning med ett årligt belopp av 600 kronor och till överlantmätaren i Kopparbergs län med 1,200 kronor.

Vid 1920 års lönereglering inrättades 16 ordinarie assistentbefattningar med avlöning, motsvarande första normalgraden.

Kungl. Maj:t föreslår nu av vissa i statsrådsprotokollet närmare angivna skäl, att dessa befattningar överföras å övergångsstat med bibehållande av

nuvarande avlöningsförmåner, häri inräknat tillfällig löneförbättring, i den mån sådan alltjämt kunde komma att utgå. Då fem av befattningarna för närvarande stode utan ordinarie innehavare, skulle detta gälla allenast 11 tjänster. Beträffande avvecklingen i övrigt av nämnda 11 befattningar inhämtas av statsrådsprotokollet, att redan inom ett eller annat år efter nya lönestatens ikraftträdande hälften av dessa väntades bliva lediga och kunna indragas.

I stället för de sålunda indragna ordinarie befattningarna skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag å vissa kontor inrättas fasta icke-ordinarie assistentbefattningar i lönegrad, motsvarande den ordinarie lönegraden B 21. Vid fullt genomförd avveckling av de nuvarande ordinarie tjänsterna räknades med 14 dylika befattningar. Därtill skulle komma tre förste assistenter — jämväl avsedda att uppföras å extra stat — med placering i B 24 avsedda för de mest arbetstyngda lantmäterikontoren.

I fråga om de kvinnliga biträdena i lantmäterikontoren, vilka enligt utredningen i ärendet utgöras, förutom av 30 ordinarie, varav 25 i andra och 5 i första normalgraden, av 37 varaktigt anställda andra biträden. I detta avseende innebär Kungl. Maj:ts förslag en ökning av de ordinarie biträdenas antal till 34, varav 28 skulle placeras i lönegraden B 7 och 6 i lönegraden B 4.

Överlantmätaren i Gotlands län har föreslagits att uppföras på övergångsstat i avvaktan på lösningen av frågan om lämpligaste ordningen för utförande av de med denna befattning förenade göromål, vilken för närvarande vore under övervägande och beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet har funnit skäl till erinran mot förevarande framställning endast i vad som avser överlantmätarnas löneställning.

Utskottet.

Med avseende å överlantmätarnas placering i lönegrad håller utskottet före, att samtliga dessa befattningshavare, utom den i Gotlands län, vilken föreslagits att uppföras på övergångsstat, böra hänföras till en lönegrad motsvarande den tidigare tredje normalgraden. I utredningen i ärendet har starkt framhållits att med hänsyn till överlantmätarbefattningarnas krävande beskaffenhet i de mest arbetstyngda länen nämligen Stockholms, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt också i betraktande av vissa befarade svårigheter med avseende å rekryteringen, dessa befattningar borde beredas en gynnsammare ställning i lönehänseende än motsvarande befattningar i de övriga länen. Då i det nya avlöningsreglementet såväl lönegraden B 30 som B 29 äro avsedda att motsvara ovannämnda tredje normalgraden, har utskottet ansett nämnda syfte lämpligast böra tillgodoses genom den sålunda föreliggande möjligheten att inom avlöningsreglementets ram företaga en differentiering beträffande ifrågavarande befattningshavares placering. Utskottet vill alltså föreslå, att överlantmätarbefattningarna i de ovan särskilt uppräknade länen hänföras till lönegraden B 30 och samtliga övriga — utom den i Gotlands län — till lönegraden B 29. Den omständigheten att överlantmätarna i de av de sakkunniga såsom minst arbetstyngda ansedda länen nämligen Uppsala,

Blekinge och Västmanlands län härigenom bliva placerade i samma lönegrad som de med en mera genomsnittlig arbetsbörda, innebär givetvis en viss olägenhet, varå emellertid med hänsyn till dessa läns ringa antal icke torde böra fästas alltför stort avseende.

Vad beträffar den i Kungl. Maj:ts förslag upptagna avlöningsförstärkningen, vilken förutom av den större arbetsmängden i ovan angivna nio län och befarade svårigheter i fråga om rekryteringen av överlantmätnarna i dessa län även i viss mån synes hava föranletts av förslaget om samtliga överlantmätarens placering i lönegraden B 30 — i vilket sistnämnda avseende emellertid utskottet här ovan föreslagit ändring — vill utskottet anföra följande.

Utskottet hyser för egen del den uppfattningen, att nämnda farhågor torde vara i väsentlig mån överdrivna. Med ganska stor grad av säkerhet synes man kunna utgå ifrån att även bland de mera framstående och dugande distriktslantmätnarna, från vilkas led ifrågavarande befattningar äro avsedda att rekryteras, personer komma att finnas, som även med eventuellt något minskade inkomster skola finna med sin fördel förenligt att erhålla en befattning i överlantmätarens chefsställning, visserligen med i regel mera ansvarsfullt men likväl fysiskt mindre ansträngande arbete än det som en distriktslantmätare i varje fall måste vara underkastad. Härtill kommer, att överlantmätaren för sin utkomst icke är beroende av annat än sin avlöning, under det att distriktslantmätarens inkomster väsentligt bero av de mer eller mindre växlande möjligheter till enskilda förrättningar, som kunna komma att stå honom till buds. Icke heller bör förbises förmånen av den med överlantmätarebefattningen förenade högre pensionen. Utskottet anser sig sålunda icke kunna förorda någon särskild avlöningsförstärkning.

I anslutning till av utskottet sålunda föreslagna förändringar bör den i förslaget till stat upptagna posten till avlöningar till ordinarie befattningshavare å 349,000 kronor sänkas till i avrundat tal 342,300 kronor samt posten till avlöningsförstärkning till överlantmätare utgå. Staten skulle sålunda få följande utseende.

Stat.

Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i> kronor	342,300
Vikariatsersättning, <i>förslagsanslag</i>	» 10,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 110,000

Förslagsanslag kronor 462,300.

Ifrågavarande belopp, 462,300 kronor, bör under titel lantmäterikontoren i länen uppföras såsom ordinarie förslagsanslag.

Övergångsstaten skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag erhålla följande utseende:

Övergångsstat.

Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	Titel	Antal	Kronor	Summa
5,000	2,500	—	7,500	Överlantmätaren i Gotlands län	—	7,500	7,500
2,200	1,500	150	3,850	Assistenterna i Västernorrlands (2), Jämtlands och Norrbottens län	4	15,400	
2,200	1,500	—	3,700	Annan assistent	7	25,900	41,300
						summakronor	48,800

Ann.: 1. Överlantmätare åtnjuter ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter 5 år.
2. Assistent åtnjuter tre ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning,

a) besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med budgetåret 1926—1927 äga tillämpning å befattningshavare vid lantmäterikontoren i länen;

b) bestämma antalet ordinarie befattningar vid lantmäterikontoren i länen på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
9 överlantmätare (Stockholms, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	B 30
14 överlantmätare (övriga län utom Gotlands län)	B 29
28 kanslibiträden	B 7
6 kontorsbiträden	B 4

c) fastställa ovan intagna förslag till ordinarie stat och övergångsstat för lantmäterikontoren i länen, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927;

d) besluta, att utöver vad i avlöningsreglementet stadgas skall i fråga om befattningar vid lantmäterikontoren i länen gälla, att innehavare av ordinarie befattning å lantmäterikontor icke äger, utan Kungl. Maj:ts efter särskild prövning i varje fall lämnade tillstånd, utföra lantmäteriförrättningar åt enskilda;

e) besluta, att därest ordinarie tjänsteman vid lant-

mäterikontor, å vilken ovan nämnda avlöningsreglemente kommer att från och med den 1 juli 1926 äga tillämpning, enligt hittills gällande bestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i staten upptagen avlöning som tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1926 till honom skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad han skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad 1926 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1926, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande;

f) medgiva, att kostnaderna för berörda övergångs-anordning må bestridas från anslaget till avlöningar till ordinarie befattningshavare;

g) förklara, att övriga av riksdagen med avseende å den definitiva löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement med flera verk lämnade medgivanden må i tillämpliga delar gälla även beträffande befattningshavare vid lantmäterikontoren i länen ävensom att Kungl. Maj:t må i fråga om ersättning till vikarie för överlantmätare meddela särskilda föreskrifter utöver i detta avseende eljest gällande bestämmelser;

h) under nionde huvudtiteln, avdelningen lantmäteriväsendet — med uteslutande av nuvarande under underavdelningen lantmäterikontoren i länen upptagna anslag till avlöningar — under samma underavdelning uppföra

under titel lantmäterikontoren i länen ett ordinarie förslagsanslag av 462,300 kronor,

samt

under titel övergångsstat ett ordinarie anslag av 48,800 kronor.

Stockholm den 23 februari 1926.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström*, *Nilsson* i Kabbarp, *Sederholm*, *Norin*, *Boberg*, *Elisson*, *Andersson* i Fältenborg och *Gabrielsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Olsson* i Broberg, *Johansson* i Uppmälby, *Sjöblom*, *Pettersson* i Bjälbo, *Carlström*, *Andersson* i Grimbo och *Sjölander*;

med undantag därav att vid behandlingen av punkterna 35—44 herr *Månsson* i Erlandsro deltagit i stället för herr *Olsson* i Broberg, herr *Vahlstedt* i stället för herr *Sjöblom*, herr *Björk* i stället för herr *Sjölander* samt herr *Johansson* i Hallagården i stället för herr *Andersson* i Grimbo.

Reservationer:

Under punkt 8 (hingstdepåernas och stuteriets verksamhet)
av herr *Boberg*;

Under punkt 9 (prisbelöningar av hästar)
av herr *Andersson* i Grimbo som yrkat bifall till motionen II: 298;

Under punkt 23 (höjande av det mindre jordbruket)
av herrar *Andersson* i Grimbo och *Elisson* som vid 1) i utskottets hemställen yrkat bifall till motionen I: 150;

Under punkt 35 (understöd åt vissa högkonjunktorens egnahemslåntagare)
av herr *Gabrielsson*, som ansett att utskottet bort — på i motionerna I: 93 och II: 74 anförda skäl samt i syfte att möjliggöra ett av behovet påkallat, mera verkningsfullt ingripande till stöd för berörda grupp låntagare — hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och de i ämnet väckta motionerna I: 93 och II: 74, för utlämnande — i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt med däri av utskottet angiven ändring — av understöd åt vissa av högkonjunktorens egnahemslåntagare anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Under punkt 44 (lantmäterikontoren i länen samt övergångsstat)
av herrar *Nilsson* i Tånga, *Hellström*, *Sederholm*, *Pettersson* i Bjälbo, *Gabrielsson* och *Månsson* i Erlandsro, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Utskottet.

Utskottet har funnit skäl till erinran mot förevarande framställning endast i vad den avser överlantmätarnas löneställning.

I fråga om överlantmätarna råder bland de sakkunniga och i ärendet hörda myndigheter enighet därom, att dessa i sin egenskap av chefer för länens jorddelningsväsen förtjäna att i avlöningshänseende likställas med övriga befattningshavare inom den gamla s. k. tredje normalgraden.

I enlighet härmed hava de sakkunniga föreslagit, att överlantmätarbefattningarna normalt skulle inordnas i lönegraden B 30. Om man bortser från överlantmätarbefattningen i Gotlands län, vilken enligt Kungl. Maj:t skulle överföras på övergångsstat, hava de sakkunniga dock för tre län — Uppsala, Blekinge och Västmanlands — tillstyrkt placering i lönegraden B 29, detta för att icke ett enligt de sakkunnigas mening uppenbart missförhållande skulle uppstå mellan län med en mera genomsnittlig arbetsmängd och andra län, där denna måste betraktas såsom synnerligen liten.

Departementschefen har härom anfört följande.

»Om än otvivelaktigt för en dylik differentiering av överlantmätarnas löneförmåner kan åberopas den växlande arbetsbördan inom olika län, har jag dock i detta avseende icke ansett mig kunna biträda de sakkunnigas förslag. Vägande invändningar synas mig sålunda vara av lantmäteristyrelsen och statskontoret anförda mot att på här angivet sätt nedflytta överlantmätarbefattningarna i vissa län under den för liknande befattningar normala lönegraden B 30. I anslutning till vad statskontoret härutinnan anfört, vill jag för egen del bland annat framhålla, hurusom vid tidigare löneregleringar någon dylik uppdelning av tredje normalgradens tjänstebefattningar icke förekommit. Såväl byråcheferna i de centrala ämbetsverken som avdelningscheferna hos länsstyrelserna hava, utan undantag och oavsett arbetets skilda omfattning inom olika verk och län, inordnats i lönegraden B 30. Det bör uppmärksammas, att överlantmätarbefattningarna såväl i fråga om arbetsuppgifternas karaktär som innehavande tjänsteställning och därmed följande ansvar i stort sett äro ensartade. Förbises må ej heller, att med undantag för Gotlands län arbetet även inom de mindre länen måste, enligt vad lantmäteristyrelsen vitsordat, anses vara av sådan omfattning, att vederbörande överlantmätares hela arbetstid härav tages i anspråk.

I anslutning till vad statskontoret tillstyrkt vill jag därför förordna, att samtliga överlantmätarbefattningar — utom den Gotlands län, till vilken jag i det följande återkommer — erhålla lön efter lönegraden B 30. Jag utgår därvid ifrån, att, som hittills, rätt till sportler icke skall förekomma.»

Även om vissa skäl kunna åberopas för den av de sakkunniga föreslagna differentieringen med avseende å placering i lönegrad av överlantmätarna, synes utskottet dock de invändningar, som på sätt av utredningen framgår framställtts mot en dylik anordning, så vägande, att utskottet anser sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag om placering av samtliga överlantmätarbefattningar — utom den i Gotlands län — i lönegraden B 30.

Beträffande den för överlantmätnarna i ovan angivna län föreslagna särskilda avlöningsförstärkningen, vilket förslag närmast föranletts av befarade svårigheter med avseende å rekryteringen av överlantmätnarbefattningarna i de mest arbetstygda länen, vill utskottet anföra följande.

Utskottet hyser för egen del den uppfattningen, att nämnda farhågor torde vara i väsentlig mån överdrivna. Med ganska stor grad av säkerhet synes man kunna utgå ifrån att även bland de mera framstående och dugande distriktslantmätnarna, från vilkas led ifrågavarande befattningar äro avsedda att rekryteras, personer komma att finnas, som även med något minskade inkomster skola finna med sin fördel förenligt att erhålla en befattning i överlantmätarens chefsställning, visserligen med i regel mera ansvarsfullt men likväl fysiskt mindre ansträngande arbete än det som en distriktslantmätare i varje fall måste vara underkastad. Härtill kommer, att överlantmätaren för sin utkomst icke är beroende av annat än sin avlöning, under det att distriktslantmätarens inkomster väsentligt bero av de mer eller mindre växlande möjligheter till enskilda förrättningar, som kunna komma att stå honom till buds. Icke heller bör förbises förmånen av den med överlantmätnarbefattningen förenade högre pensionen. Härtill må endast läggas, att det genom nya avlöningsreglementet införda systemet med dyrortsklasser och kallortstillägg bör vara ägnat att i sin mån utjämna förhållandena i förevarande avseende de olika länen emellan. Med nu angiven uppfattning och då ett fortsättande på den förlidet är i samband med löneregleringen för länsstyrelserna inslagna vägen att i fråga om eljest fullt analoga befattningar inom samma lönegrad tilldela vissa av dessa särskild avlöningsförstärkning med hänsyn allenast till den med sistnämnda befattningar förenade något större arbetsmängden måste ingiva allvarliga betänkligheter med hänsyn till dess konsekvenser, kan utskottet icke biträda Kungl. Maj:ts förslag i nu förevarande avseende.

I anslutning till den av utskottet sålunda föreslagna förändringen bör den i förslaget till stat upptagna posten till avlöningsförstärkning åt överlantmätare å 6,000 kronor utgå. Staten skulle sålunda få följande utseende.

Stat.

Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i> kronor	349,000
Vikariatsersättning, <i>förslagsanslag</i>	» 10,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 110,000

Förslagsanslag kronor 469,000.

Ifrågavarande belopp, 469,000 kronor, bör under titel lantmäterikontoren i länen uppföras såsom ordinarie förslagsanslag.

Övergångsstaten skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag erhålla följande utseende:

Övergångsstat.

Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	T i t e l	Antal	Kronor	Summa
5,000	2,500	—	7,500	Överlantmätaren i Gotlands län	—	7,500	7,500
2,200	1,500	150	3,850	Assistenterna i Västernorrlands (2), Jämtlands och Norrbottens län.....	4	15,400	
2,200	1,500	—	3,700	Annan assistent.....	7	25,900	41,300
						summa kronor	48,800

Anm.: 1. Överlantmätare åtnjuter ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter 5 år.
2. Assistent åtnjuter tre ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning,

dels besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med budgetåret 1926—1927 äga tillämpning å befattningshavare vid lantmäterikontoren i länen;

dels bestämma antalet ordinarie befattningar vid lantmäterikontoren i länen på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
23 överlantmätare	B 30
28 kanslibiträden	B 7
6 kontorsbiträden.....	B 4

dels fastställa ovan intagna förslag till ordinarie stat och övergångsstat för lantmäterikontoren i länen, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927;

dels besluta, att utöver vad i avlöningsreglementet stadgas skall i fråga om befattningar vid lantmäterikontoren i länen gälla, att innehavare av ordinarie befattning å lantmäterikontor icke äger, utan Kungl. Maj:ts efter särskild prövning i varje fall lämnade tillstånd, utföra lantmäteriförrättningar åt enskilda;

dels besluta, att därest ordinarie tjänsteman vid lantmäterikontor, å vilken ovan nämnda avlöningsreglemente kommer att från och med den 1 juli 1926 äga tillämpning, enligt hittills gällande bestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i staten upptagen avlöning som tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1926 till honom

skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad han skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad 1926 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1926, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande;

dels medgiva, att kostnaderna för berörda övergångs-anordning må bestridas från anslaget till avlöningar till ordinarie befattningshavare;

dels förklara, att övriga av riksdagen med avseende å den definitiva löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement med flera verk lämnade medgivanden må i tillämpliga delar gälla även beträffande befattningshavare vid lantmäterikontoren i länen ävensom att Kungl. Maj:t må i fråga om ersättning till vikarie för överlantmätare meddela särskilda föreskrifter utöver i detta avseende eljest gällande bestämmelser;

dels ock under nionde huvudtiteln, avdelningen lantmäteriväsendet — med uteslutande av nuvarande underavdelningen lantmäterikontoren i länen upptagna anslag till avlöningar — under samma underavdelning uppföra

under titel lantmäterikontoren i länen ett ordinarie förslagsanslag av 469,000 kronor,

samt

under titel övergångsstat ett ordinarie anslag av 48,800 kronor.